

MINERVA

Diară literar, beletristic și de distracțiune.

Apare în 1 (13) și 15 (27)
a fie-cărei luni.

Proprietar, editor și redactor responsabil:
George Curteanu.

Prețului: pe an 4 fl., pe 1/2 an 2 fl., pe 1/4 1 fl.
Pentru România și străinătate: Pe an 10 fr.
Prețul e a se solvi înainte.

DOCHIȚA.

Novelă

de

T. Simționu.

V.

Era în postul crăciunului. Pre colinele atâtu de verzi și de pitoresci de astă-veară acum năua se întisese și le acoperise ca într'unu giulgiu alba, iar în locul bărei line de odinioară uraganul șuera cu putere lovindu-se măniosu de înalții brazi, cari se legănau murmurându unu vuetu trist și înfioratoru.

În satu domnea o linise mortală. Copii, cari în timpul verei făceau atâta șgomot prin jocurile loru nevinovate, acum steteau ghemuiți în jurul cuptorului cântându cu glasu domol și îngereseu colindele crăciunului sau ascultându povestea lui Făt-Frumos și a Ienei-Cosânzene, pre care bunica șcia să le-o povestească cu atâta hazu, încatu fie-care din ei uita, că se află lângă cuptor și se vedeau încălecați pe cari năsdraveni, cari mânceau jăratu și se înălțau cu ei până în înaltul cerului, de unde apoi să repețiau ca vântul și ca gândul cătră palatele de aur cele fermecate, unde dormia Ileana Cosânzena, împărătesa ținelor, culcată într'unu leagănu de mătăsu și legănată de 12 robe. Fericiți copii, pentru voi totul e farmecu și surisă, pentru voi lumea este unu raiu plin de plăceri, vouă totul vă suride și vă desfătează!!

Deodată cu trecerea frumóseloră zile de veră, pentru Dochita trecură și zilele de fericire. Nenorocirea nemilosă îi bătea la ușă și profetirea babei Parasca începea a se isbendi.

Nenea Terinte, vioiulu și șuguiorulu nenea Terinte, globitu de povara anilor era bolnavă în patu fără cea mai mică șperanță de a-lu mai părăsi cu viață.

Plecuse d'acasă la móra glumidu cum îi era datina și când s'a reintorsu era palidu și aprópe fără de viață.

Dochita vedându-lu înmărmurise de spaimă, căci presimția perderea singurului scutu, ce-i mai rămăsese în urma morței iubitei și bunei sale mame.

În iubirea ei de ficeă, ea încercase totu, ce i-a statu în putere, ca să redce tatălu seu sănătatea și vialitatea de mai nainte.

Chemase pre baba Parasca, ca să-lu tãmãduiescã cu deseantecele și buruicnile ei, dar bėtrãna țigancã dădu din capu și privind jalnicu la Dochita lăsă să-i cadă două lacrimi mari din ochi, apoi șise:

— Viața noastră e în mânilor lui Dumnezeu, draga babei, numai singurã Elu cu nemșurata lui îndurare și bunătate dispune de zilele noastre păcătóse. De acca îți șicã încă odată: aibi curagiu, pune-ți totã nãdejdea în milostivulu Dumnezeu și elu te va feri de or-ce nenorocire!

Dochita aușindu pre baba Parasca vorbindu-i astfelu începũ a plãnge amarũ și plãnse multũ, căci mare era durerea ei.

George aușindu de nenorocirea Dochitei alergã la dēnsa și o găsi cu ochii șcaldați în lacrimi...

— George — șise Dochita vedēndu-lu — eu sum cea mai nefericitã ființă de pre lume; — o, dacã me iubesei, te conjurã vinã-mi într'ajutorã, căci puterile me părăsescu și nu sum în stare a-mi implini cea mai de pre urmã datorință față de bunulu meu părinte.

Precând le șicea acestea Dochita era în cea mai mare șperare și în ștarea acēsta ea era cu multũ mai rãpitóre ca mai înainte. George o privi mișcatũ de jale și șise:

— Voiu fi cu tine dragã și la șuferințe, precum am fostũ și în zilele de fericire... Acela, ce ți-a datũ ție viață, mie mi-a datũ fericirea și precum tu îi datoreshi lui viață totũ așa îi datoreshi și eu fericirea!!

Iar dupã ce mai povestirã puținũ, George intrã în ogradã, apoi șcóse de acolo unũ calũ și inhãmãndu-lu la cãruță alergã în orașu dupã doctorũ.

Doctorulu veni, aruncã o privire șprețuitoře la

pacientă câtă și celoră din jurul său — după cum e datina doctoriloră noștri de pre la orașe, crescuiți în perine moi de pufă și cu totul străini de vatra săteanului, cu care de alteam la toate ocaziunile se laudă prin discursuri lungi și îngâmfate — și după ce îi prescrie o medicină, pretinde 10 florini pentru-că a venită din așa depărtare, iar George îi plăti înainte de ce apucă Dochița să caute banii și apoi doctorul plecă, precând George privi în urma lui murmurându: „Lipitoriloră, așa ve sciiți voi arătă dragostea față de sătenu, care vă susține prin muncă grea!!”

Dar credeți, că acea medicină a fostă de folosă? Nu, căci precum se vede lui Dumnețu, tatălă celoră nenorociți, i-a plăcută ca să-lă chieame la sine și în contra voinței dumnețesci doctorii nu au nici o putere.

Intr'acestea sosise ajunulă crăciunului. Pr'n sată se vedeau grupuri grupulețe de copii, cari se opriau pre la ferestri și colindau cu glasulă loră ângerescă. Numai când treceau pre la casa lui nenea Terinte se înfiorau, pășiau încetă, ca să nu cauzeze sgomotă și murmurau înspăimântați: „Dómne feresce de așa ceva”.

Nenea Terinte era aprópe să-și deé sufletulă. În casă era părintele Teofilă, care dădă muribundului cea mai de pe urmă binecuvântare și alți trei bătrâni din sată, cu cari împreună fusese elă în tinerețe pe câmpulă de luptă din Italia, iar la capulă lui stetea Dochița și plângea.

Deodată muribundulă își adună toate puterile și privindă la Dochița îi făcú semnă să se apropie de dânsulă și apoi dișe:

— Dochiță, césulă celă mai de pre urmă a sosită și durere, trebue să ne despărțimă, căci așa i-a plăcută lui Dumnețu. După mine nu rămâne avere atâtă de multă, ca tu să te poți desfătă în ea, de aceea ascultă sfatulă meu, fi și de aci încolo harnică, bună și grigitoare, căci acésta e cea mai mare avere ce ți-o lasă. Fi dar binecuvântată fiica mea și iartă pre tatălă teu pentru toate câte ți-a greșită cu voiă și fără de voiă.

După acésta cuprinse pre Dochița și o sérută, dar buzele îi erau reci și mânilă remaseră încheștate în giurulă grumaziloră ei.

Dochița începu atunci a plânge cu hohotă, iar părintele Teofilă și cu ceilalți bătrâni nu putură să-și opréscă lacrimile și astfel plângeau cu toții.

Intr'acéstă momentă ușa să deschide și pe pragulă ei se ivesce George, palidă la față și vedându pre Dochița ingenunchiată la capulă tatălui său, nici nu luă în samă pre părintele Teofilă, ci merse de ingenunchiă alătura cu dânsa.

Și atâtă de bine le stetea loră stândă în genunchi unulă lângă altulă, atâtă nevinovăția și sinceritate se vedeă în statura loră, încâtă părintele Teofilă îi pri-

vea cu nesațiu și nu-și mai putea luă ochii de pre dânsii.

Intorcându-și George privirea și vedându pre tatălă său plângându dișe:

— Tată, iubite tată, te mai rogă încă odată lângă corpulă acesta neînsuflețită, binecuvintéză iubirea noastră și lasă-ne ca în totă vieță se-ți datorimă fericirea ce vomă simți-o. Privescă acésta copilă de astăzi în colo este lipsită de ori-ce scută. Lasă-me ca de aci încolo să fiu eu scutulă ei și Dumnețu milostivulă îți va respălăti acésta bunătate.

— Veniți la mine iubițiloră fi, — dișe părintele Teofilă cu vocea înecată în lacrimi — voi într'adeveră sunteți vrednici unulă de altulă.

George auzindă pre tatălă său vorbindă astfelă luă pre Dochița de mână și ambi ingenunchiară înaintea lui, iar părintele Teofilă le dete binecuvântarea și îi sărută pre frunte pre amândoi.

Dochița deși avea până aci față palidă de suferință acum era roșiă ca trandafirulă, căci inima ei se sbătea între fericire și durere.

O, dacă ar fi trăită nenea Terinte se vadă acésta scenă, atunci ar fi murită cu multă mai liniscită de cum murise.

Dar pôte că așa i-a plăcută lui Dumnețu!

* * *

Nenea Terinte fu înmormântată de multă și Dochița dela ună timpă se dedase și țără de tatălă seu, căci pentru a nu fi tocmăi singură ea primise în casa sa nisce ómeni sêraci, cari îi erau tare mulțămitori pentru bunătatea ei.

Părintele Teofilă o privea acum cu dragă; vedându și elă, că George într'adeveră o iubescă și apoi în urma urmeloră își dișea: „în fața lui Dumnețu toți suntemă de o potrivă, pentru ce dar m'ași mai împotrivi contra dragostei loră”.

Și cu câtă timpulă de doliu trecea, cu atâtă gurile babeloră începeau iar a eleveti.

Precând unele o fericéau pentru noroculă, ce-lă va avea cu George, altele, cari nu o vedeau cu ochi bun, cârtiau câte și mai câte în contra ei.

Din totă satulă numai Mitru era acum mai nefericită... Elă o iubise din copilăria, totă cu același focă ca și George, dar nici odată nu a fostă iubită de Dochița, pentru-că ea iubea pre George. Mitru credea, că George numai glumescă cu ea și nădăjduia, că în urma urmeloră Dochița va vedea, că ea nu este pentru George și atunci va fi destulă de mulțămită cu dânsulă. Dar acum și acésta nădejde peri astfelă că elă nu mai scia ce să facă.

Intr'ó di Dochița mergea cu cofa după apă la fântână, iar Mitru vedându-o îndată luă și elă o cofă și

grăbi într'acolo. Ajunși la fântână ei se opriră față în față. Dochița vedându-lă se spăria puțin, căci nu îi prea plăcea să se întâlnească cu el. Dar Mitru nu băgă în seamă spaima ei și se apropiă de densa dându-i binețele. Dochița îi mulțami prin unu surisă blândă, iar el atunci scose apă și umplu amândouă cofele. Când însă ea îi mulțami și voi să se depărteze, atunci el o apucă de mână și îi duse:

— Stai puțină Dochiță, căci vreau să-ți vorbesc ceva, dacă nu-ți este cu supărare.

— Te ascultă bucurată, Mitre, tu scii că eu totdeauna am vorbită bucurată cu tine.

— Dar ce-ți voi spune acum, de bună seamă scii că n'are să-ți placă.

— De va fi de rău, nu-mi va plăce, dar de va fi de bine de ce să nu-mi placă?

— Tu scii, că totă copilăria am petrecut-o împreună.

— Scii George; dar ce vrei să ții cu asta?

— Vreau să țin, că de atunci, din copilăria tu mi-ai fostă dragă, și astăzi îmi ești și m'ai dragă decâtă atunci. Tu însă nici odată nu m'ai băgată în seamă, pentru-că ai iubită pre George, a căruia femeia voiesei să fi. Să scii dară Dochiță, că odată ce tu vei fi femeia lui, eu voi muri, căci viața pentru mine ar fi numai ună chină. Și să scii Dochiță, că pricina morții mele vei fi numai tu, care n'ai voită să me iubești...

Dochița auzindă cuvintele lui Mitru se cutremură și privindu-lă în față vedu, că ochii lui scânteiau, buzele îi tremurau încâtă era îngrozitoră de a-lu privi. Ea își lăsă privirea la pământ și duse:

— Vorbesci prea copilăresce Mitre, când ții că vei mori din pricina mea. Tu ești celă mai de frunte fecioră din sat și nu credă că este fată care să nu te dorască. Uită-me deci pre mine, fata săracă, și fără de părinți.

— Asta nu o voi face, pentru-că nu voi și nici nu potă să o facă — răspuse Mitru hotărâtă.

— Dar trebuie Mitre, me înțelegi, trebuie să me uiți... inima mea este dată altuia... uită-me Mitre și uitându-me iarăși vei fi fericit.

Țicându acestea Dochița își luă cofa în mână și plecă cu pași grăbiți, lăsându pre Mitru înmărmurită lângă fântână. — — — — —

Timpu de doliu trecuse. În Glâmbeni era mare veselie, căci se cununase feciorulă popii cu fata lui nenea Terinte.

Dochița devenise prin blândeța și hărnicia ei sufletulă casei părintelui Teofii. Cuvintele babei Parasca se împliniră și după atâta nenorocire ea era acum deplină fericită.

Câtă despre George!? Elă avea partea cea mai mare din fericire, căci Dochița era a lui, numai a lui.

*

D'atunci trecură șase ani și mai bine.

Într'o Duminecă după ameză ună preotă încă tină, o femeia și ună copilă intrară în cimitirulă din Glâmbeni și se opriră în fața a două morminte, unulă mai vechiu și altulă mai nou.

Copilulă îi părăsesce și alergându printre morminte deodată să oprească și strigă:

— Tată, mamă, auziți ce stă scrisă pre crucea acăsta: „*Aici să odihnesce robulă lui Dumnezeu Mitru ală lui Stefană, mortă în frageda etate de 24 de ani. Fie-i țărâna ușoră.*“

Tatălă și mama alergară într'acolo și se opriră în fața mormentului, la ală cărui capătă „pomulă domnului“ își plecase ramurile lui stufose.

Privirile loră să întâlniră într'o singură gândire și în ochii fie-căruia se ivi o lacrimă de compătimire. Era părintele George și Dochița, cu fiulă loră Ghiță.

P . . . . ei.

*Pân' chipulă teu de ângeră cu fața răpitoare,
Copilă grațiosă, eu nu l'am cunoscută,
Că este fericire deplină pre sub sora,
Viață fără de chinuri, nici când nu am creșută.*

*Întreaga ta ființă-i minune 'ufrumșetată,
Ună ângeră, ce în lume din ceră s'a coborâtă,
Se pună 'n admirare natura cea creată, —
Ună farmecă e ființa-ți și-ună prea scumpă mărgărită.*

*Din ochii tăi albaștri, umbriți de mândre gene,
Iesă fulgeri de lumină, uimindă pe privitoră.
Frumosă ca o dină în pară, când lași a lene
Să cadă pără-ți de-aură pre sinu-ți albișoră.*

*Pre frunte-ți strălucesce cumuna inocinței,
Virtute, pietate ocupă ală teuă gândă;
A lumii vanitate și pata decadinței
Nu turbură liniscea din sufletulă teuă blândă.*

*Frumosă e chipu-ți candidă, trăsurile figurei
Plăcute-atrăgătoare imă pară de serafimă;
Dulce grațiu te 'nconjură și farmeculă naturei,
În toate-i o lucră ca cea de cheruimă.*

*Când vocea-ți de pre buze ca dulce mângăere
Răsună în auzu-mă, — mi fericiri simțescă
Și sufletu-mă să împlă de-o tainică plăcere;
A-și sta 'n veci lângă tine să potă să te privescă.*

*Dar eu acu-să departe, departe 'n țări străine,
Împinsă de cruda sorte și nu te potă vedă,
În dulcele-ți mominte gândescă și la mine,
Copilă multă plăcută, de totă nu me uită!*

*Șoptescă câte-odată zefirului de sora,
Pronunță-i ală meu nume și elă atunci pripită
Sbură-va preste deluri, văi, munți mări și hotară,
Să-mă spună dulcea-ți șoptă ș'oiu să prea fericită!*

Oniță.

Unu copilū de conte.

Romanu de Antonu Langer

tradusū din limba germană de Dănilă Sănjeanu.

(Urmare).

Luă o hotărîre seriōsă, cea ce nu se prea lovia cu jumęta lui. Acęsta hotărîre ilu atragea prin biserici, cari prin boțtele loru inalte, cu pompa icōnelorū in-vechite și prin sunetulu majestaticu alu organelorū ū transpuseră trista lui inimă in o surprindere misterioasă. Dumineca după amēdī, cānd vienesii își petrecū in liberu, bisericile sunta mai gōle. Acęsta împrejurare ū fū priincioasă lui Procopu pentru a se împărtăși de unica bucuriă, ce-i era posibilă, fără a fi conturbatu de cineva.

Era tōmna fărđiă și numai piōia aurii de pe frunđele arberilerū vescediți făcea suneta cāđēndu pe ierba uscată, cānd Procopu mergea spre o biserică, pe care încă nu o vėduse, adecă spre biserica Minoritilorū — vis-à-vis de spitalulu generalu. Aruncāndu o privire in spațulu mare alu spitalului, copilulu, căraia nimicu nu-i seăpa din vedere, observă, că pe pōrta aceluia întrau și eșiau străinii neintrebați de nimene și neimpedecați de portarulu îmbrăcatu in livree sară gărnișită cu galbēnū și provēdutu cu botă și cu o armă. — alu cărui nasu arămiu fōrte mare și in formă de pēră apărea espasū aici la pōrtă ca unu modelu alu abnormitățiloru, ce avea sē tractēze clinica chirurgicā.

După o admirare lungă cutezā și Procopu a trece pe dinaintea diformului, fără a fi observatu de acesta și privi cu uimire curtea nemărginită și strătăiată cu alee a acestui splendidu edificiu, pe care-lu fundase neuitatulu imperatu Iosifū II. spre mângăierea și curarea morboșilorū (saluti et solatio aegrorum).

Ajunse până la capela, in care se facea binecuvēntarea mortilorū. După unu usū vechiu fiă-care, care a muritu, se duce in spitalu, apoi după câteva ore in cimiteriu, unde rămāne până la astrucare. Cu o jumătate de oră inainte de binecuvēntare se aședă mortulu cu cosciugulu pe pământu lângă zidulu dela pōrta capelei, se redicā coperișulu și se arată rudelorū, ca acelea sē se pōtă convinge despre identitatea mortului.

Procopu eșia pe pōrta capelei, cānd chiar ingenuchiasse o grupă de copii suspinători lângă unu cosciugū, care ascundea trupulu mortu alu iubitei lorū mame. Fără voiă sē apropiā mai tare, privi cadavrulu și palidū și liniscitū își aduse aminte de mumăsa; nu-și mai putū ajutā și plānse amarū și elu împreună cu cealalți copii, cari ilu priviau uimiți. Clopotulu spitalului anunță, că ar fi timpulū de a acoperi cosciugulu și a departā copii plāngători de la iubitulu lorū cadavru.

Procopu încă merse îndērēptulu cadavrului im-

preună cu cealalți și cu mānile rădicate se rugă pentru odihna celei mōrte precum și pentru mântuirea sufletului iubitei sale mame.

Elu pōtecă ar fi urmăritu cadavru'u până la loculū de odihnă, dar ūa reținū gândulu, că nu va aflā calea dela cimiteriu cătră casă și așa nu-și va putē escusā întârđierea inaintea stăpānei celei stricte.

Urmări decī cosciugulu numai până la pōrta spitalului și apoi se întōrse iarăși îndērēptu, îngāduratū renōindu-și preumblarea printre teii cei îngālbiniți. Ținēndu capulu plecatu și ochiū ațintīți spre pământu, și cupriasū de eugote seriōse, cari arareorī cutreerā creerii unui copilu, fū tređitu din gândurile sale prin sunetulu unei voci blānde, melancolice, care-lu strigā in limba boemă.

— Inecotro patriōte?

Procopu își rădicā privirea și observă pe una dintre bancele, ce sunta aședate dea stinga și dea drepta alecelorū spitalului, pe unu copilū, care potea fi mai bētrānu ca elu cu câțiva ani. Copilulu era fōrte slabu, mōrtea i-sē vedea din față, ochiū cei mari, inteligenti, erau eșiti afară din față-i galbenă și slăbită, mānile-i uscate atērnau fără puterī in josu și botu, ce jăcea pe bancă lângă elu, precum și jacheta de spitalu*, ce invēlia membrele-i uscate, mărturișiau, că bietulu morbosu a eșitu din odala morboșilorū spre a se mai încălđi de rađele sōrelui de tōmna și a privi frunđa cāđētōre, — a cărei reînverđire nu spera a o mai ajunge.

Procopu se opri locului și-lu esaminā cu compătimire.

— In ecotro patriote? repetā copilulu morbosu.

— In ecotro? O Dumneđēule! și inecotro mergū eu, căci nu am nici unu seopū anumitū, — rēspunse orfanulu din Krasnec, dară de unde seī tu, că noi suntemu patriōți?

— Deacolo, că-mī rēspunđi boemesee și acęsta dovedesce, că nu m'am rātăcitū, rēspunse copilulu cu unu surisū tristū, te-am recunescutū pe față și pre croiēla surtucului tēu.

— De unde ești tu?

— Din Krasnec, lângă Chotzen.

— Și eu din Przibislau.

— Suntemu decī intru adevērū patriōți?

— Sē înțēlege de sine.

Procopu sē apropiā de morbosū și acela continuā:

— N'ai voiă sē sēđi lângă mine?

* unū pieptarū cu maneci.

Nota traducătorului.

— Ba foarte bucurată, — răspuse Procopu și ocupă locu lângă compatriotul său.

— Ești la învățatură aici? — întrebă morbosul.

— Da, la măsărnă Novotny în Leopoldstadt. Și tu?

— La păpușarul Eisfelder pe Neubau.

— Și-ți merge bine acolo?

— Da, — răspuse copilul suspinându adâncu,

— Dar ție?

— Eu nu mă pot plânge, și se Procopu.

— Capete multe bătaie dela măiestru și dela calfe?

— Eh! Cum se vine. Trebuie, că acelea se țina de învățatură, pentru-că le află acolo.

Copilul ar fi risu peste acestu răspuns, de ar fi fostu în stare a apăre pe fața-i consumată de dureri alteeva, decâtu unu surisă tristă.

— Dar ce morbu ai? — întrebă Procopu după o pauză.

— Mi-e sfărmată spinarea, — răspuse copilul.

— Dumnezeu sfinte! — eselamă Procopu.

— Mi-au seosă bucăți sfărmate din ea, — enară copilul cu acea plăcere rară, care e propriă greu suferinților, de a comunica năcazurile lor cu alții, — m'au ars și erași m'au ars, ca să-mi opréseă seurea măduvei din spinare, — o, m'a durut foarte, foarte rău și totuși n'a folosit nemiica, căci după opt zile începă curgera din nou și erași a trebuită să mă ardă, — și așa se va continua încă câteva luni.

— Și apoi?

— Apoi moră — disc copilul atâtu de liniștit, ca și când ar fi vorbitu despre o călătorie în o țară frumoasă.

— O tu sorman, — sorman — cum te chemă?

— Simon Sleta.

— Tu sorman Simonu! — Dar scit tu de sigură, că trebuie să mori?

— De sigură. Intru începutu nu mă puteam împăca cu ideea, ca să mergă așa de tinăru în pământul celă rece și mai cu sēmă acum, când vine ierna. Dar apoi încetula cu încetula m'am dedată cu acelu eugetu și după cum diseseși tu, — primesc, după cum se vine. Apoi și așa, ce avem noi bunu pe lume?

În această propusă simplă jace totă reprobățiunea prejudiciului, despre care am vorbitu la începutul acestui capitolu.

— Nu ai părinti?

— Ba am, răspuse tinărul păpușar, am tata și mamă, însă ei mai au șapte copii. În viață nu ne vomu mai vedé, dar ei voru plânge, când voru auđi, că eu am murit, însă după aceea se voru mângăia și voru dice: „e mai bine, că s'a dusu la iubitul Dumneđu, decâtu să rămână la păpușarul Eisfelder.

Procopu privia cu nimore pre curiosul și micul filosofu, care vorbea despre morțe cu așa o nepăsare.

— Dar cum ai venit tu la acestu morbu? întrebă Procopu după o pauză.

— Apoi iată — așa, răspuse copilul cu aceeași linișce, — o calfa mi-a rupt spinarea cu calapodul.

Simon Sleta se părea a simți o anumită bucurie, că enararea nenorocirei sale implu pe compatriotul său de mirare și grăză.

— Calfa acela trebuie să fie unu om cumplitu, replică Procopu.

— Pentru-ce?

— Că te-a lovit așa. —

— Așa e! Pe învățăcelu ilu bată ca pe cănc, fără să eugete, că-lu dore. Calfa, care mi-a causat mie acesta, este dealteam unu bărbatu bravu și bunu, care trimite mamei sale în Moravia în totă luna câte doi florenți din plata sa.

— Și totuși ți-a făcutu acesta!

— Pedepsa lui D-đu!

— Ce a fostu însă?

— Amanta sa Beti, — țina în minte numele ei, căci totu meru era cu elu în gură, pentruce adeseori era de risu ul celorlalți calfe, — amanta sa Beti îi aduse din Marizell unu pocalu minunat, pe care se vedea o inimă ardendă cu pară roșie și se putea ecti cuvântula „Souvenire“ scrisu cu litere de aură. Calfa nu voia a-și be berea de cjină decâtu numai din acelu pocalu. — Odată mă ducă după bere, — deodată mă încunjură o cetă de copii desmățați și cu unu iacă boemulu! — năvălesă peste mine. Eu mă apără, câtă pot, dar mai la urmă neavendă ce face o iau la fugă. Copii nu mă lasă, me iau la gonă și când ajungă în unu colțu de stradă, — cadu peste pocalu și țir! — sticla de Marizell era numai bucăți.

— O tu copilul nefericitu! eselamă Procopu, care asculta acesta poveste cu atențiunea unui soldat, căruia i povestese unu invalidu despre luptele purtate.

— Bunăvenirea mea, când am sosită acasă, și-o poți închipui. Calfa mă asepta la ușa lucrătorei, căci celalaltu învățăcelu, ce fusese la prăvăliă după unu, veduse totulu și îi spuse, c'am spartu pocalul. Mă apucă de gu eră și începă a mă imblăti cu unu calapod. Am sbierat și am urlat de durere, — îndată însă deveni tăcutu, — auđi, că în spate mi-a poenit ceva, și durerea-mi fū atâtu de mare, că mi se opri respirarea. Nu mai putui sbieră; tôte puterile mă părăsiră în acelu momentu. Când imi venit în ori, jăceam aici în spitalu, domnii medici steteau în jurul patului meu; atunci apoi se începă lunga tortură, care mă va duce în cimiteru.

— Însă — eselamă Procopu cu acea sunetă nobilă, care din când în când se areta ca unu semn

caracteristică ală ființei lui, — însă totuși trebuie că după aceea s'a întâmplat ceva? Infiorătorul omu trebuie că a căpătat ore-care pedepsă? Elu pôte bate pe unu învătăcelu ca pe unu căne, însă nu pôte omori unu căne fără a fi pedepsit, cu atâta mai puțin unu omu.

— Calfei nu i-s'a întâmplat nemica, — răspuse przbislanul.

— O, nu este nici o dreptate pentru noi! — esclamă Procopu Hlaby, bătându-și mâinile la olaltă, așa e în lume, unu căne e mai bun decât noi.

Atunci sbură preste trăsurile palide și slăbite alui Simonu Sleta o roșeță lină ca o rață de străfurare, — se plecă la urechia orfanului și șopti:

— I s'ar fi întâmplat ceva, dacă ași fi voit eu, însă eu nu am voit.

— Cum? — îl admiră Procopu cu gura deschisă.

— Așa, cum îți spun. Domnii, cari mă cercetară, vorbiră multu la olaltă lătineșce, — pe mine mă lăsară în pace, fiindcă eram foarte slabu. Mă legară și-mi deteră ceva de beutu, în urma căreia adormii. Când mă tređii, veni la patulu meu îngrijitorea, o muiere compătimitore, care îmi povesti, că domnii medici au aflatu rana mea foarte periculoasă, și dacă aceea mi-a causat'o vreunū nătângu de calfă, atunci mâne numai de câtu se spunu domnului, că acelu tiranu se fie dusu de poliția, ca să seđă mișelulū câțiva ani în temniță grea.

— Așa! — țise copilulū din Krasnec.

— Peste nôte dormii foarte puțin, — continuă Simonu Sleta. Când sosi dimineața hotărira mea era gata. La 9 ore veni „visita“ la patulu meu. După întrebarea îndătinată cum mă aflu ș. a., mă întrebă domnulū celū bătrânū, pre care-lū numiau domnulū profesorū, că cine mi-a causatū rana: „Eu însumi“ răspusei hotăritu și-i povestii, că din întâmplare m'am răsturnatū îndereptu peste unu lemnū în lucrătore și am căduțu cu spinarea pre unu calapodu, ce era în cale și rămăsei constantu în fasiunea mea prelângă tôte increșiturile de frunte ale domnului profesorū și pre lângă clătinările de capū desaprobătore ale domnului asistentu, așa încātu domnii trebură a se îndestuli cu aceea ori voiau, ori nu.

— Dar pentru-ce ai făcutū acēsta? — întrebă Procopu măniosū.

— Așa, — răspuse Simonu, fiulū lui D-đeu a iertatū pre acēia, cari l'au rēstignitū și l'au omoritū, — pentru-ce se nu fiu făcutū și eu așa? Ce folosū ași fi avutū eu, dacă pre calfă l'arū fi închisū pre

cățiva ani. În fine totuși eu i-am datū ansă la aceea, — eu i-am spartū pocalulū de Mariazell, care-lū promise dela amanta sa spre suvenire. — Apoi îmi adusei aminte de mamă sa, — și eugetai: dacă calfa va fi închisū, atunci nu va putē lucră și câstiga și apoi cine se trāmită sērmanei și bētrānci sale mame în tōtă luna câte doi fiorenți?

În acestū momentū se resfrāngeau ultimele rațe ale sōrelui de tōmnă prin foile vesteđite ale teilorū spitalului și cădeau senine și strălucinde pre fața sērmanului copilū, care prin supunere sorței sale, prin curajulū, cu care retăcū numele aceluia, care îi adusese mōrtea, apărū adāncu emoționatului Procopu ca unū erou și martirū. Acesta privia la elū, ca la unū sântū cu mânele împreunate și intru adevērū, fața sa purta în acestū momentū o întipărire suprapāmāntescă, fruntea sa lucia de consciința faptei sale nobile și ultimele rațe aurice ale sōrelui de sēră încunjurară pe ambi ca cu o lumină sântă.

Însē în celū mai imediatū momentū trecū sōrele preste murii spitalului, bōrea de sēra sufla recorosū printre frunzele vesteđe de teiu și arunca foi galbene pre capulū ambilorū copii, cari se întâlneură aici.

— E timpulū, — țise Simonu rădicāndu-se cu anevoiă și oftāndu.

— Mergī la culcatū? — întrebă Procopu.

— Da, insoțeșce-mē, nu e departe, — colo la ușa cea galbină, Nro 27.

Tinērulū mēsaru însoți pre copilulū morbosū sprijinindu-lū până la ușă.

— Mai cercă-me-vei? — întrebă morbosulū pe cale.

— De sigurū, — dacă ai voiă.

— O! cum se nu, tu nu scii câtū de bine îmi pare, că am pututū vorbi puținū cu tine boemesce. Când mai vii?

— Peste 14 țile, — atunci ēră e țiuva mea.

— Bine, — te voiu acceptă pre banca aceea, unde am șeđutū acum. Tu vii afară de aceea numai după religiune, așadară după 4 ore. Decumva va fi vreme urită, sau ași fi eu mai morbosū, încātu se nu potū eși din casă, — atunci vină numai la Nr. 27, nu-ți va împedecă nimenea intrarea. — întrebă numai de „copilulū de păpucarū“.

— Bine, bine, — nôte bună Simon.

— Nôte bună, Procopu.

Și prunculū de păpucarū dispărū după ușa galbenă, precānd Procopu Hlaby plinū de eugete luă drumulū cătră casă în Leopoldstadt.

(Va urmă).

Literatură populară.

Poesii populare din Maramureș.

Culese de Dascălul Șie.

*Insoră-te mândruluță,
Nu ți-se cade cu struțu.
Ți-se cade cu nevastă
Ca violei în ferestă;
Ți-se cade cu coconă
Ca violei între floră. —
Insoră-te și trăi bine
Nu me uită nici pe mine,
Că și eu m'oiu mărită
Pe tine nu te-oiu uită.*

*Lună și Marți, când am lucrată,
Buba mi-s'o aruncatū;
Mercură e sərbătore
Și e rea de multe bóle;
Joile nu suntū ertate,
N'ași voi sē-mă facū pēcate;
Vinerea toți o cinstescū,
Eu încă me pocdescū;
Sâmbăta ași fi lucratū,
Dar nime nu m'o 'ndemnatū;
Dumineca e dā sântă,
Intru care popa cântă.*

*Cântă cucu și mierla
Susū pe casă la mândra,
Totū mai grosū și mai subțire
Despre-a noastră despărțire:
Despărțire cu năcastū
Me ducū mândră și te lasū.*

*Spusu-ți-am mămucă ție,
Nu-me da în focū de vie,
Că mai suntū feciori cu clopū
Și fete fără norocū;
Că mai suntū feciori în țeră
Și fete fără tigneală.*

*Spusu-ți-am mămucă ție,
Sē fū dīle pentru mine,
Sē me dai în satū cu tine;
Mămucă în alū meu butū
Numai tu că ai ținutū
Sâmbăta Dumineca
Sē me poți înstreină.
Au dōră tu te-ai temutū,
C'oiu mere după 'mprumutū?
După 'mprumutū de-ași fi mersū
Iară ți-lasū fi trimesū.*

*Frunță verde de dudău,
Deie-ți Dumnețeu birēu
Patru boi suciți de corne
La tōmnă sē pei de fōme,
Patru boi ca pāunii
Sē-i mănānci cu doftorii.*

Aforisme alese despre femei, amorū și căsătorīă.

Estrase din diverse colecțiuni de Jeronimū Barițiu.

Femeile cerū dintr'odată lucrul celū mai mare și celū mai micū; ele pretindū amorū și ca sē fimū și politicoși cu ele — unū milionū în monetă mēruntă. *Börne.*

*

Femeile cele bune nu se invidiēză între ele pentru nimicū, decâtū numai pentru vestminte, bărbăț și cânepă. *I. Paul.*

*

E lucru greu de decisū, care sē fie lucru mai uriciosū: a curățī luminārile, sau a instrui pe femei prin motive. Totū la două minute lucrul trebuie repetitū și când cine-va își pierde răbdarea, i se pōte chiar întēmplă sē stīngă mica lumină. *Börne.*

*

Femeile sē tacă în biserică.

Biblia Sf. Paul.

*

Gura femeiei nu veți află-o nici odată fără răspunsū, decâtū numai când o ați află fără limbă. *Shakespeare.*

*

În lumea întregă trăiesce celū multū o singură femeia rea, dar durere, că fie-care și-o ține pe a sa de aceea unică. *Lessing.*

*

Femeile scriu frumusețelū dar rece. Ele totū atâtū de puținū potū descrie amorulū, pre câtū de puținū ilū potū simți. *I. I. Rousseau.*

*

Când o femeia e urită, displace; când e frumoasă, place altora; când e bogată, e sēracă bărbatulū, când e sēracă, e greu de ținutū; când e cuminte, voesce sē stăpānescă; când e prōstă, nu scie se asculte. *Hippel.*

*

Când femeile suntū câte odată sincere, atunci numai se prefacū. *A. Teuffier.*

*

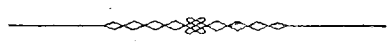
Cele mai multe femei n'au principii, ele ascultă de inima lorū și suntū dependente de cei, pe carī îi iubescū. *La Bruyēon.*

*

Femeile vorū sē trecă de neînvingibile, dar nu voiescū ca cineva sē se pōrte așa cu ele, ca și când ar crede aceea. *Ninon de Lenclos.*

*

Femeile iubescū din curiositate, din vanitate, din imitare, mai alesū de uritū, câte odată însă și din amorū. *H. Kana.*

Diverse.

† **GREGORIU T. BRĂTIANU** inițiatorul și presidentul Ligei pentru unitatea culturală a Românilor în demința de 11 Martie n. e. a fost găsit mort în odaia sa dela hotelul Bulevard din București. Româniimea în timpul de abia trei ani a perdut patru Brătienii: Joană C. Brătianu, Dumitru Brătianu, fiul acestuia Stroe D. Brătianu și acum Grigorie T. Brătianu, cari toți patru au strălucit prin muncă cu izbândă, ce au făcută pentru binele și prosperarea țerei. Înmomentarea lui Grigore T. Brătianu s'a făcută cu mare pompă în 14 Martie. Corpul defunctului după autopsie a fost depus în biserica sântului George, de unde apoi a fost transportat la moșia sa Tigveni în biserica părinților săi. Ela a lăsat o avere, ală cărui venit se ureă la 50,000 lei. Deplângemă și noi pe acestă mare defunct și rugăm pre Dumnezeu, ca să-și reverse darul său mângăitoră asupra poporului românesc, care în timpul scurtă atâtea perderi a îndurată.

Procesul politic al d-lui preot Vasilie Suci din Căpușul de câmpie s'a pertractat în 16 Martie n. e. la tribunalul din Turda. D-să a fost acusat, că ar fi agitat pe poporeni săi contra magiarilor și contra liberalului exercițiu religionar. În decursul pertractării s'a dovedit, că acusarea a urmată în urma unei denunțări false a nesteru răuvoitor. Martorii au fasionat în favorea acusatului. Procurorul a cerut ca pedepsă: aresta de 6 luni, 200 fl. amendă și suportarea speselor procesuale. Fasiunea martorilor și vorbirea de apărare a d-lui Dr. Amos Frăncu au dovedit falsitatea acusei. Tribunalul a achitat pre acusat.

Procesul de presă al Tribunei, intentat pentru ună artielă intitulată „Cu aceleași arme” s'a pertractat de curtea cu jurați din Clușiu în 17 Martie n. e. Acusa a susținută o procurorul Lazaru Aurel. Pre acusați i-a apărat d-lă Joană Rusu Șirianulă, redactoră la „Tribuna” și la „Fôia Poporului”. Andreiu Balteșiu, responsabilă pentru redacțione, a fost condamnat la 2 luni închisore, J. Popa Necșa, editoră, la o lună închisore și ambi la suportarea speselor de proces și la o subtragere de 500 fl. din caupțiunea diarului. Acusații au insinuată nulitate.

Proteste contra politicei bisericescī a guvernului s'au ținut și se continuă a se ținē în cele mai multe locuri cu poporațiune românescă din Ungaria. Alegătorii români din comitatul Bistriță Năsăud și-au ținută adunarea lor de protestare Marti

în 21 Martie. Nică când nu s'a vădută în Bistriță o adunare românescă atātu de impesantă discute o cestiune vitală cu atâtea însuflețire și demnitate. Adunarea a deschis'o Reverendiss. d-nă vicară ală Năsăudului în calitate de președinte. Apoi a urmată ună șiră de discursuri escelente. Șirulă acestor discursuri l'a început distinsul și simpaticulă parochă ală Rodnei d-lă Gerasim Domide, care cu argumente nereturnabile a combătut proiectul de lege pentru introducerea matriculelor civile. Domnia-sa a combătut proiectul din punct de vedere religios, național și material. D-lă avocat Dr. Gavrilă Triponu a combătut cu demnitate proiectul pentru introducerea căsătoriei civile. D-lă Ioană Băsanu, preotulă din Ruscioru, ca unul, care trăindă între popor, cunoșce năcasurile poporului român, a vorbit cu mare succes contra recepțiunei Evreilor. D-lă avocat Dr. Dumitru Ciuta vorbindă despre constituțiunea patriei năstre și de drepturile, ce le avem în urma aceleia, în discursulă seu temeinic a rădicat legitimitatea, ce reese din constituțiune, ca noi despre năcasurile năstre să informăm pre capulă constituțiunei — pre rege — și pre urmă a prezentat adunării ună proect de resoluțiune, care primită fiindă cu unanimitate, s'a rădicat la valore de conelus. Prin acestă conelusă adunarea, constătore din preste 1,000 români, protesteza cu bărbăția și hotărere contra politicei bisericescī a guvernului și în specială contra proiectelor de lege pentru introducerea matricolelor și a căsătoriei civile și contra recepțiunei Evreilor. S'a mai hotărît ca să se adreseze Majestății Sale o telegramă de icalitate. Pe urmă protopopulă gr-orientală d-lă Simion Monda din Borgo-Bistriță în calitate de vicepreședinte între transporturi de înaltă oratoriă și alocuțiuni pline de avânt, convingere și însuflețire, cari pe ascultători i-au mișcat până la entusiasmu, închise adunarea. Ordinea a fostă esemplară.

D-lă T. Simtionu, zelosulă colaboratoră ală fôiei năstre, mutândă-se dela Bistriță la Sibiu, vine pe acēta cale a dice rămasă bună tuturoră aceloră amici și cunoscuți, pre cari n'a avută timpă a-i cercă în persônă.

POSTA REDACȚIUNELI.

Pădureanului. Fôia năstră întocmai ca și alte foi publică lucrări succese. Cele mai puțin succese se publică numai în acelu cas, dacă suntă toemite sau prin redacțiune sau prin autorii respectiv. În urmarea acestora din lucrările d-tale publicate credem, că vei potă află ușoră cauza procedurii fôiei năstre, ce a stîrnit în d-ta atâtea micare.

M. P. in Năsăud. E traducere și de unde?

Poesille. *Visulă meū, Ună prinsonerū și La....e* nu se potă publică.

Teiuș. Indată ce vomă dispune de spațiu. Salutare.